

TAKE
A
BASKET

KILO
SECTION

SHOPPING. Kläder till kilopris är ett billigt Berlinnöje. På second hand-butiken Colors kostar ett kilo 14 euro.

Text och bild: Ellinor Brenning

På minibudget i Berlin

”Berlin är fattigt, men sexigt” sade borgmästaren Klaus Wowereit 2006. En skuld på dryga 500 miljarder kombinerat med ett blomstrande kulturliv gör det till en beskrivning som passar även 2010.

Följ med till staden där en fattiglapp kan uppleva saker utöver det vanliga – utan att krossa sparbössan.

Hannah, Alice och Louise promenerar över stenplattorna på Pariser Platz, Berlins mest centrala torg. De går med en grupp på 28 turister efter den rödklädde guiden in under stadens världsberömda Brandenburger Tor och stannar på andra sidan. Hela gruppen vänder kisande i solen blicken mot Reichstag, den tyska riksdagsbyggnaden. Guiden pekar på den och skämtar:

– Från kupolen där uppe kan man se ner på politikerna. Så har de gjort för att de ska kunna titta upp och påminnas om vilka det är de jobbar för ... amerikanska turister.

Spridda skratt. Knappt hörbara för vårvinden. Men guiden talar högt så att alla hör:

– Jag är glad att ni fattade det. Det gör de inte alltid.

Han fortsätter berätta om det tyska riksdagshusets dramatiska historia. Den 27 februari 1933 brändes byggnaden ner, stod närmast i ruiner genom andra världskriget och DDR-tiden, och stod färdigrestaurerad igen först 1999.

Efteråt ger vi oss av mot minnesmonumentet för förintelsen, ett monument i form av ett sorts stålgrått hav av rektangulära stenblock.

– Hur ska hon ha råd med det, det är ju så dyrt där! säger Alice.

Hennes väninnor skakar på huvudet

i medhåll. De pratar om en vän som är i Paris på semester, förklarar de. Dyrt. Själva har de tre irländskorna valt att åka till Berlin för kulturen, utelivet, och just för att staden är en billig ö i det dyra Europa. En gratis guidad tur passar som inledning på semestern.

Berlin brukar kallas för kontrasternas stad. Det kan man uppleva själv genom att ta sig från den forna östsidan av staden till den västra under en dag. I gamla öst kan man hitta obebodda byggnader med trasiga fönster. Vid det som var gränsen till Västberlin möts man av höga, glittrande kapitalismens fästen i det moderna byggnadskomplexet vid Potsdamer Platz.

Kontrasterna gör Berlin till en stad där högt och lågt, smutsigt och rent, möts. Berlins skulder ligger på över 500 miljarder, och arbetslösheten i staden på runt 15 procent.

Men ur fattigdomen, i kontrasterna, föds kreativitet. Det gör Berlin till en ständigt levande stad. I övergivna lagerområden kan man hitta caféer, uteställen och klätterväggar, som i populära och punkartäta stadsdelen Friedrichshain. Men turister är berlinarna rika på, liksom kultur och historia. I centrala Berlin är det svårt att gå runt en dag utan att trampa på historisk mark. Och för att riktigt njuta av Berlins arv när man är där är det bra att få en historisk överblick.

Guiden Paulo står vid en gammal bit av muren och berättar om hur Berlin fram till murens och Sovjetunionens fall var som en ö i det kommunistiska våldet. Han gestikulerar engagerat och svär ibland milt för att betona på sin brittiska dialekt. Paulo livnär sig på att guida turister nästan varje dag. Han har examen i arkeologi och tysk historia från hemstaden Manchester och efter en ovanligt lyckad semester till Berlin två år tidigare bestämde han sig för att stanna kvar. Jobbet som guide fick han efter en provläsning och några kunskapstest. Den tur vi för tillfället går är gratis. De andra turen kostar mellan 10 och 20 euro styck.

– Fast det här är inte välgörenhet. Systemet fungerar så, att om du tycker att jag gör ett bra jobb, så får du visa mig det, och om du tycker att jag gör ett dåligt jobb, behöver du inte betala något. Rätt smart.”Keeps me on my toes”, säger Paulo.

Den guidade turen är tre och en halv timme lång. Tolv stopp med de viktigaste historiska platserna ger en överblick över århundraden av historia.

Men för att kunna ta in Berlins historia ordentligt är det viktigt att sova ordentligt. Den tyska huvudstaden kallas ofta för den perfekta studentstaden vad gäller boende. Det bor färre människor i Berlin än det finns plats för. Därför är hyrorna ofta väldigt låga och lägenheterna stora. För turister är det också billigt – men ändå dyrare än det behöver vara. Om man vill komma undan riktigt skamlöst billigt (närmare bestämt gratis) kan man istället vända sig till någon av stadens många couchsurfare.

– Att couchsurfa handlar framför allt om att uppleva något utöver det vanliga. Det blir som ett beroende. Jag har varit med om fantastiska saker som aldrig hade hänt om

GUIDAD TUR. Guiden Paulo berättar om Berlins historia utanför st. Hedwigs katedral.

jag bott på hotell, säger Christian Groecher, som har hållit på med couchsurfing i drygt tio år. Han är hemma för att ta emot en hantverkare. Och mig. Hemmet är städat men plottrigt, minnen från hundratals soffgäster är samlade på ett skrivbord och på väggarna hänger konsertaffischer för olika skejtpunkband. Inredningen speglar hans intressen: musik och resor. Eller närmare bestämt; resande människor. Han är en aktiv medlem i internetcommunityt Couchsurf.com, där medlemmar kan få kontakt med andra ”couchsurfare” som antingen erbjuder eller letar efter sängplats.

– Couchsurfing är ett sätt att resa billigt och samtidigt en möjlighet att få en inblick i hur det vardagliga livet ser ut i landet man besöker.

FYNDPLATS. Loppmarknaden vid Boxhagener Platz i Friedrichshain.

Han bor själv men har fyra sängplatser tillgängliga i sin tvåa i sydvästra Berlin. Och det sover över människor hemma hos honom nästan jämt. Christian är 31 år och har varit CS-värd i över tio år. Gästboken som han köpte sommaren 2009 är nästan helt full av hälsningar och mailadresser från gäster under året som gått.

– Jag har någon här nästan varje vecka. Det har blivit som en livsstil. Imorgon bitti kommer en kille från Alaska hit. Jag ska nog visa honom runt på kvällen. Jag försöker erbjuda dem lite mer än bara en sängplats.

Han berättar att vissa kommer dit och bara lämnar bagage och att vissa blir riktiga vänner.

– En gång hade jag en couchsurfare här i tre månader. Nu är jag bjuden till hans bröllop. Och erbjuden en soffa, förstås.

Det finns mängder av billiga aktiviteter för den kulturintresserade i Berlin. Konstgallerier med gratis inträde är vanligt. El-

ler varför inte en promenad längst East side gallery, en kvarlämnad del av muren som omvandlats till utomhusgalleri. Där har 140 konstnärer från hela världen gjort konstverk på temat tysk politik på muren.

För den som vill shoppa är söndagarnas loppisar ett måste.

Och den musikintresserade har tur om han befinner sig i Berlin på en tisdag. Klockan ett varje sådan är det gratis att se och lyssna på delar av de världsberömda Berlinerfilmharmonikerna i konserthuset vid kulturforum.

I mitten av aulan står musikerna på ett podium. Lokalen, som egentligen är foajén, är rymlig och har fantastisk akustik. Framför cirkeln finns ett femtiotal stolar. De som sitter här har kommit 12.30, en halvtimme innan konsertens start. Det är gratis och de som jobbar här är volontärer. Lokalen rymmer 1 500 personer och tar ofta emot just så många på tisdagarna.

– Det är typiskt berlinare. Så fort något

är gratis så kommer de springande. Men det beror också på vem som spelar, säger Dietrie som är volontär i informationsdisken.

När de börjar spela sprider sig ett sällsamt lugn. På rygg, med de små fötterna i mammas händer och en mjuk filt över stengolvet under sig vilar en bebis till tonerna av Mozarts flöjtkvartett nummer 3. Han är en av många bebisar i lokalen. Även kostymnissarna har hittat hit, liksom tanterna, farbröderna, de unga musikstudenterna och ett fåtal turister. De sitter på golvet, längs väggar, i trappor och längs gångarna på andra våningen.

En av de besökande bebisarna heter Alva. Hon och hennes mamma Agnieszka är på lunchkonserten tillsammans för första gången. Själv har Agnieszka varit här förut.

– Det är en så härlig atmosfär här, folk kommer och går. Och det är perfekt för oss som har barn med oss, för det är så avslappnad stämning. säger hon.

Åter till den guidade turen. Vid kaffepausen i närheten av Checkpoint Charlie, ("Rubbish – en turistfälla", enligt Paulo) ringer mobilen. Det är couchhvärderna Christian som undrar om jag vill hänga med honom och hans nya amerikanske soffgäst Dylan ut ikväll.

– Dylan är också på en gratis guidad tur just nu faktiskt, säger Christian.

Det visar sig snart att han är i den andra gruppen, de som går parallellt med oss. På kvällen ringer jag och frågar vad han tyckte.

– Super. Vår guide var extremt kunnig! Jag ska gå turen till Sachsenhausen (ett koncentrationsläger i utkanten av Berlin)

imorgon. I ärlighetens namn betalade jag honom ingenting idag, för jag hade inga kontanter. Jag får ge honom lite mer imorgon, säger Dylan.

När turen är slut sätter vi oss på gräsmattan där det kungliga slottet en gång stod. Så småningom ska det återskapas här. Guiden Paulo ber oss att sätta oss i en ring runt honom. Gruppen förtrogen stirrar på Paulo som sitter framåtlutad med benen i kors och berättar om presskonferensen som hölls där vi sitter och som avgjorde Berlins framtid. Den östtyske informationschefen

förklarade då att folket var fritt att passera till väst "med omedelbar verkan". Tre timmar senare hade muren fallit. Det är en fångslande berättelse. Efter en applåd upprepar han att man får betala hur mycket eller lite man själv vill.

– PAULO, GUIDE

– Han verkade otroligt kunnig, säger en australisk turist som räcker fram några mynt.

Alice och hennes irländska vänner ger Paulo en fem-eurosedel, liksom många andra. Själv är han nöjd med dagens lön.

– Ibland får jag mycket, ibland lite. Om man har ont om pengar och bara har råd att ge två euro så är det helt okej, säger Paulo och sammanfattar stämningen i Berlin.

Man klarar sig, även om man är en fattiglapp

Ellinor Brenning är 23 år och bor i Göteborg.